

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra . . . . . 40 kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
 Félévre . . . . . 2 frt — kr.
 Egész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca, (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.

Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetési díja:

6 hasábos peticiorért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
 Nyílttér 4 hasábos peticiorért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyílttérért . . . . . 30 kr.
 Reklamok soronként . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület)

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Karácsony ünnepe.

Nagyvárad, decz. 20.

Még csak pár nap és beköszönt a keresztény világ legszebb ünnepe: a Béke, — karácsony szent ünnepe.

Mindenki immár sűrű, forog. Lázás készültséggel számlálgatja nagy úgy mint kicsiny a napokat: még csak holnap és itt a „Gloriam excelsis Deo . . .” szent ünnepe.

A templomokban tegnap ülték meg Advent utolsó vasárnapját. Csütörtökön hangzik el utóljára a „Rorate coeli de super . . .” misét kezdő zsoltosma és ezzel befejezést nyert a karácsonyt előkészítő négy heti Advent, mely symboluma annak a négyezer évnek, a míg a Megváltó a bethleni jászolban nem pillantá meg a napvilágot és el nem hangzott erre az angyalok dala: „Dicsőség menyben az Istennek és békesség a földön a jóakaró embereknek. . . .”

Karácsonykor születik újra a Jézus, kinek fején az égi glória ragyog . . . . . Megszületik, hogy eloszlassa a gyűlölködés, osztály, perpatvar felleget az égi lánggal, megszületik, hogy újra elszüvedje a kereszt-halált az emberek bűneiért. Mert Jézus magára vállalta az emberek bűneit és nagy szenvedéssel válthatja meg csak azokat évről-évre . . . .

Oh végtelen szeretet! Jöjjön el a te országod, hogy jószág lakozzék csupán az emberi szívből.

. . . . . El fog akkor tűnni a vérző seb a Megváltó alakjáról, az isteni szeretet derűs fényében fog feleltünk lebegni Jézus szelleme az időknek végtelen-jén át . . . .

A katolikus templomokban már most készülnek a nagy ünnepre, a templomi funkciók és szent misékre.

*

Mint heti lap csak a szent karácsonyi ünnepek után találkozunk újra olvasóinkal. Ugyanazért már most boldog és kedves ünnepeket kívánunk!

A Szaniszló-szobor leleplezése.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, decz. 21.

Nagyvárad bíborral ékített püspöke nagynevű elődjének: boldogult emlékeztető Szaniszló Ferencz érdemeinek megörökítésére szobrot emelt, melyet tegnap helyeztek és lepleztek le a rezidencia tágas kertjében, a kaputól balra, szemben a székes-egyház főbejáratával.

Az ünnepi aktus d. e. 9 órákor szentmisével vette kezdetét, melyen Winkler Lószef cz. püspök czelebrált fényes segédlettel, az összes kanokok, a város, jogakadémia, kir. tanfelügyelőség, főgimnázium, Erzsébet leányvárház képviselőinek, valamint a községi és kath. jellegű iskolák tanárainak nagyszámu jelenlétében.

Mise végetével Palotay László méltatta megható szavakban az elhunyt érdemeit, kinek jószágos szíve templomokra, alapítványokra, nevelési és hazafias czélokra s a szegényeknek több milliót juttatott. Városunk lakosságának minden rétege ismerte és bámulója volt a bőkezű Maecenás jótékonyágának, melyet sok szegény öreg talán máig is élvez. Emellett Váradnak számtalan utcái is hirdetik az ő fenkölt jellemét, anyagi jószágát, az ifjabb generáció pedig sok jót élvez anélkül, hogy esetleg tudná, kinek köszönheti azt. Azért emléket zárjuk szívünkbe, a szobor pedig hirdesse azt az idők végeiglen.

Ezután Dus László beszélt, melynek végetével a hála lerovásául kezdetét vette a koszorúlerakás.

Zajnay János kanonok a lat. szertartású káptalan nevében »a szegények atyjának.«

Dencs János esperes-plebános a kath. papság hálaja jeléül a »legjobb főpásztornak.«

Rácz Mihály »Nagyvárad-város közönsége nevében.«

Stark Gyula a »kath. tanítótság nevében.«

A biharmegyei »Árvaház.«

Az Orsolya-szüzekről (egy leány), a Szabó Ferencz s rokon Szabó család nevében.

A 370 méter magas bronz-szobor, melynek talpzata keraleczi csiszolatlan gránit, 7000 frtba került és igen sikerült alkotása Tóth István jónevű szobrásznak.

A szobron a püspök nemesi címere látható é felirással:

TORDAI SZANISZLÓ FERENCZ 1792—1869.

Jobbról:

A SZEGÉNYEK ATYJA.

Balról:

A JÓ PÁSZTOR.

A hátulsó oldalon:

EMELTE A HÁLA ÉS KEGYELET.

A megható, kegyeletes ünnepélyt a növendék-papság énekkara zárta be a »Pápai himnusz« és »Szózat« eléneklésével.

L. B.

Táviratok.

Iparosok kitüntetése.

Budapest, decz. 20. (A »H. É.« ered. táv.) Ma délelőtti osztotta ki ünnepélyesen Dániel báró kereskedelmi miniszter az iparosok, segédek és munkások időleges kiállításában résztvevő fővárosi kiállítók között a megítélt jutalmakat. Thék Endre a minisztert üdvözölte, a ki rövid beszédet mondott. Első díjat 90-, másodikat 177, harmadikat 142-en kaptak.

Halálra verte az apját.

Arad, decz. 20. (A »H. É.« eredeti táv.) Pécskáról távirják, az öreg Siklován Juon az őszhaju, hajlottvállu földész jól ismert alakja Pécskának. Mindenki szereti, mindenki sajnálja, mert a sors egy oly haszontalan fiúval verte meg, akinek messze földön nincsen párja. A fiu már régóta haragosa volt az apjának, de azért tetteleg még nem bántalmazta. Tegnap aztán annyira elragadtatta magát a fiu heve által, hogy atyját véresre verte, úgy hogy az öreg Siklován most a halállal vívódik.

Járvány Miskolczon.

Budapest, decz. 20. (A »H. É.« ered. táv.) Miskolczról távirják, hogy torokláz és vörheny-járvány uralkodik városzerte. Az iskolák bezárását elrendelték ez okból több hétre.

Halál reggeli közben.

Budapest, decz. 20. (A »H. É.« ered. táv.) Ma reggel kilencz óra tájban a nyugoti pályaudvarban a befelé jövő 127. számú személyvonat elgázolta a sineken reggeliző Bakera György 39 éves munkást. A szerencsétlen embert haldokolva vitték az álló-uti klinikára. A vizsgálatot megindították.

Fölrobbant bombagyár.

Róma, december 20. (A »H. É.« eredeti táv.) Cassinói magán-táviratok jelentik, hogy ott a szombatra virradó éjjel Valerio testvérek gyógyszerészeknél néhány bomba fölrobbant, melyeket titokban készítettek. Két emelet beomlott. Eddig e romok közül 5 halottat, 6 súlyosan és 6 könnyen sebesült embert huztak ki.

HIREK.

* **Színház, vagy fizetésemelés.** A mi tisztviselőinknek — legyünk őszinték — nem hozott semmi jót ez az esztendő. Bevégeződik egy csalódással és egy kétes jövőjű reménykedéssel. A fizetésemelést újra tárgyalás alá veszik és ők üres erszényvel várnak ismét egy jobb jövőt. Amíg azonban várokozunk, reménykednek, mint megbízható forrásból értesülünk, tekintélyes törvényhatósági bizottsági tagok, még most ugyan csak titokban, erősen tanácskoznak azon, hogy fizetésemelés helyett inkább a színház kérdését kell megoldani. Nem ismerjük a bizottsági tagok álláspontját, de annyit mégis megköszönhetünk, hogy nem tartanók helyesnek, ha ezt a két fontos ügyet egymással szembeállítanák. Sokkal üdvösebb dolgot művelnének, ha a felett vitáznának, hogy honnan teremtsék elő a fedezetet, melyből a színházat is fel lehetne építeni és tisztviselőink jogos és méltányos aspirációit is képesek leszünk kielégíteni. Nagyon rosszul nézne ki a fényes színház a tisztviselők nyomorusága mellett. Valóságos fenn az ernyő, nincsen a kas.

* **A belényesi kir. közjegyző fegyelmi ügye.** Tamásfalvi Thury Ignác, belényesi kir. közjegyző, egy, a nagyváradai törvényszékhez beadott telekátírási ügyben mulasztást követett el, miért is a törvényszék az összes iratokat áttette a közjegyzői kamarához. A kamara beszüntette ugyan az eljárást, de Thury közjegyző ezzel nem lévén megelégedve, beadványt intézett a nagyváradai törvényszékhez, a melyben nem a legtisztelteljesebb kifejezésekkel élt. Azt mondja benne, hogy »hallatlan és könnyelmű felületességet« tanusított, »az itéikező tanács el sem olvasta az iratokat« és hogy ott még mindig az a rendszer uralkodik, hogy az ügyek elintézését évekig halogatják. A kir. Kuria fegyelmi tanácsa Czorda Bódog elnöklésével és Gyárfás Ferencz kuriai bíró előadása alapján Thury Ignác közjegyzőt a tábla ítéletének helybenhagyásával feddésre ítélte.

* **A krisztkindlik ideje.** Még titok, milyen bőkezű lesz ezuttal a Jézuska? Rosz világ volt a milleniumi ünnep évében. Az emberek is, az idő is, meg az üzleti és gazdasági viszonyok is rosszul viselték magukat. Most tessék ki — a jámbor hívők szerint — mit szól mindezekhez a jó Jézus? Kérlek már nagyon a szegény emberek, hogy ne feledkezzenek meg róluk. A gazdagok nem igen kéri, mert ők gondoskodnak magukról. De az asszonyok azok akár gazdagok, akár szegények, kéri őt is, meg aztán — a férjet is. Mert a Jézuskán kívül a férjeknek is van a karácsonyi krisztkindlibe való beleszólásuk. Mindenféle édes, szeretetreméltó praktikával környékezik az a szonykák az urakat: hogy mi lesz? Eggyedül a gyermek-k veszik biztosra, hogy lesz karácsonyfa és azon rendszeren csilogni szoktak az ajándékok.

* **Iparos ifjak vasárnapja.** A népnevelés s kulturális cél érdekében létesített népszerű felolvasások tegnapi ötödik sorozatos vasárnapja is nagyszámu hallgatóságot vonzott az új polgári iskolának ez alkalomra mindig átalakított nagy rajztermébe, mi kézzelfogható bizonyossága az intézmény életrevalóságának. Az előadói tisztség ezuttal Váraljai Sándor iparisk. tanárt illette, ki dicső szabadságharcunk fontosságát fejtegette a demokrácia szempontjából. Ügyes előadásával mindvégig lekötötte hallgatósága

figyelmét, melyet nagyon is kiérdemelt. Legközelebbi felolvasás decz. hó 27-én fog megtartani a szokott időben és helyen.

* **Folies Konti.** Egészen komolyan beszélük Kontiról, a mi egykori karmesterünkről, hogy színigazgató lesz. Be jó dolga is lehet, hogy ilyenekre gondol! Arról van szó, hogy az Oroszi-féle mulatót fogja Budapestten kiarendálni. A német zengerájnak rossz a sora és gazdája nem bírja a költségeit és így nyílik remény arra, hogy elhódítja a magyar muzsa számára. A helyiség nagyon csinos és a párizsi Olympia sem különb. Egészen alkalmas volna arra, hogy „operette-színház” csináljanak belőle. Rossz nyelvek szerint azonban Konti nagyon panaszkodott:

— Bajos dolog lesz, mert az Evva elszedte előlem a legújabb operetteket.
— Ugyan?!
— No igen az Eleven erdeget, a Sohanczt, a Királyfagást, a Cziterást . . .

* **Rokkant-pénztár Biharmegyében.** Érdekes és figyelemre méltó intézmény létesítésén fáradoznak többen a nagyvárad-i iparosok és kereskedők között. Létesíteni akarják Nagyvárad-város és Biharmegye területére a rokkant-pénztárt. Minden rendes tag a belépéskor fizetne 1 frt 50 krt beiratási díj czimén; azután választhatna a felláttandó három osztály között tetszés szerint. Az első osztályban 10 kr., a másodikban 12 kr., a harmadikban 15 kr. volna a heti tagdíj és ezen kötelezettséggel szemben 40 év után az első osztálybeli tag heti 6 frt, a második 7 és a harmadik 8 frt 50 kr. nyugdíjban részesülne. Tíz év után a teljes nyugdíj hetven százalékat fizetné ki és minden további egy-egy évben egy százalékkal több nyugdíj biztosítatnék. Németországban már törvényhozásilag van rendezve ez a szociális kérdés és reméljük, hogy a baleset-biztosítás kötelezettsége és a rokkant pénztár felállítása nálunk is rövid idő alatt törvénybe fog iktatni és kapcsolatosan lesz kezelve a kerületi pénztárakkal. Mindamellott csak buzdítani lehet a kezdeményezőket a tervbe vett nemes cél megvalósítására.

* **A záróra meghosszabbítása.** Karácsony éjjelén és Szilveszter éjszakáján tudvalevőleg mulatni szoktak az emberek. Akinek családja van, otthon s a'i még legény, vagy már agglégény, az a vendéglőben, kávéházban virrasztja át ezt a két nevezetes éjszakát. Éppen erre való tekintettel a hatóság valószínűleg — mint az előző években — az idén is megengedi, hogy a szállodások, vendéglősök és korcsmárosok reggel három óráig tarthatják nyitva üzleteiket. Mint halljuk, ez iránt az érdekeltek folyamodtak is.

* **A gyűjtőveket kéri.** A népkönyvtár felállításával foglalkozó bizottság lapuk utján is figyelmezteti azokat, kikhez gyűjtőveket küldött, hogy a beküldési határidő ma lejár és kéri, hogy az ivatek a begyűlt összegekkel együtt dr. Adorján Ármín bizottsági titkárhoz (Szent-László-tér) mielőtt beküldeni sziveskedjenek.

* **Borzasztó halál.** Debreczenből írja tudósítónk: Kinos halállal mult ki a helybeli közkórházban egy Szoboszló Gábor nevű h.-szoboszlói illetőségű napszámos. Szoboszlói november hó elején a kertben dolgozott. A mint déltájban a konyhába betért, egy veszett macska ugrott be az ablakon s Szoboszlót fején megharapta. Szoboszlói, — nehogy Budapestre felszállítsák — eltitkolta a dolgot, még hozzátartozóinak sem szólt felőle. Egy héttel ezelőtt a vízi-szöny felől mutatkozott rajta. Beszállították a debreczeni közkórházba. Az orvosok már nem segíthettek, a veszett-ség kitört rajta s nagy kínok között meghalt.

* **A másodéves önkéntesek vizsgálata.** Tudva van, hogy a közös hadügyminiszter elrendelte, hogy a tartalékos tiszti vizsgálatot amaz egyéves önkéntesek is letehetik, kik az első szolgálati évben nem feleltek ugyan meg, de szabadságra bocsáttattak. A honvédelmi miniszter most 70040—III. számú rendeletével, az engedményt a honvédegyéves önkéntesekre is kiterjeszti és elrendeli, hogy azok az egyéves önkéntesek, kik az 1896-ik évi 4359. el. szám alatt kelt rendelet értelmében szabadságot kaptak, ha a katonai szolgálatot önkéntesen folytatni akarják, ugy ezt az illetékes csapattest-parancsnokság föltétlenül engedje meg.

A „Gyermekbarát” egyesület közgyűlése.

Nagyvárad, decz. 20.

Tegnap, vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg a „Gyermekbarát”-egyesület az évi közgyűlést.

Jelen voltak: Ritoók Zsigmond elnök, Ritoók Zsigmondné, Ritoók Emma, dr. Grósz Albertné, Huzella Gyuláné, Rechten-Bauer Zsófia, ifj. Schwartz Ábráhámné, Berger Dánielné, Fejérné-Nagy Gizella, id. Rimler Károlyné, dr. Berkovits Ferencz alelnök, K Nagy Sándor és Winkler Lajos titkárok, Bezkay Lajos pénztárnok, Mezey Mihály, Hegedűs Géza, dr. Dóri Ferencz, dr. Gyémánt Jenő, dr. Radó Ignác, N. Justh Sándor, Farkas Izidor, Wallaschek Venczel, Láng József, Rácz Jakab, stb. egyleti tagok.

Elnök a gyűlést megnyitván, hálásan emlékezett meg a társadalomról, mely a humánus intézmény iránt mindig érdeklődéssel viseltetett, s anyagilag támogatta nemes céljai elérésében. Köszönetet mond mindazoknak, kik erre közreműködtek, s kegyes adakozásaikkal a jótékonyág gyakorlását lehetővé tették.

Azután fölkérte Winkler Lajos titkár a választ-

mányi jelentés felolvasására. A „Gyermekbarát”-egyesület védnökei csak örömmel vehették tudomásul azon eredményt, hogy az egyesület ez évben nemcsak a mult évi hiányt pótolni a kiadások fedezete mellett, hanem még 425 frt 31 kr. pénztári fölösleg is maradt.

A siker onnan ered, hogy a lefolyt évben mindig többen és többen nyújtottak segédkezet a szegény iskolás gyermekek gondozására.

Az alapítványok összege az idén 700 frttal növekedett, a pártoló tagok pedig összesen 451 frt 27 krt áldoztak az egyesület czéljaira.

Majd külön megemlékezett a jelentés Glatz Antalról, ki az elmúlt télen egy kitűnően sikerült táncmulatságot rendezvén, 655 frtot a gyermekek segélyezésére ajánlott föl.

Ezután áttérve az egyesület működésére, a választmány jelenti, hogy a lefolyt évben összesen 6450 ebédjegy adatott ki, s 327 gyermek nyert ruhasegélyt, elszállásoltatott pedig összesen 119 gyermek, mindezekre az egyesület 1.309 frt 15 krt fordított.

A számvizsgáló bizottság jelentése szinte az egyesület anyagi helyzetével foglalkozott, kiemelte, hogy az összes évi kiadások 1446 frt 69 krt tesznek, az alapítványi vagyon jelenleg 8025 frt 10 krt emelkedett.

Mindezeket a közgyűlést jóváhagyólag tudomásul vette, s a pénztárnak a szokásos felmentvényt megadta.

Ezek után elnök áttért a jövő évi költség előirányzat fejtegetésére.

Kiemelte, hogy a báljövdelem czimén előirányzott összeg eredményére mily befolyással lehet a tagok fáradhatatlan buzgalma, kérte is őket, hogy a tervezett multság minél fényesebb sikere érdekében lehető legnagyobb tevékenységet fejtsenek ki; majd jelentette, hogy két választmányi tag helye üresedésben van; egy férfi, és egy női; az előbbire Dr. Várady Zsigmondot, az utóbbira pedig Winkler Lajosnét választotta meg egyhangulag a közgyűlés.

Dr. Radó Ignác meleg hangu köszönetet mondott elnöknek az egyesület érdekében kifejtett buzgó és elismerésre méltó tevékenységéért, amit a közgyűlés viharos éljenzése követett. Elnök a gyűlést — miután egyéb tárgya nem volt — beakasztotta.

„HÉTFŐI ÉRTESSITO” TÁRCZÁJA.

Az Örök Szeretet szava.

A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája.
Irtá: Nagy Lajos.

Tél kezdett beállani az emberek lelkében. Sötétség kezdett borulni rájuk.

A szív, az érzések tüzhelye is hűlni kezdett, s ereje nem bírt többé megbirkózni a körülötte képződni kezdő jégburokkal.

Az a csekély meleg, mely a jégburok alatt bentrekedt, csak önmagának volt elég.

Csak arra való volt, hogy végképpen meg ne fagyjon, de kívülre nem volt többé hatása.

Az egyes embereket már vastag jégkorlátok választák el egymástól.

A hatalmas, kinek a sors kegyénél fogva az uralkodás, és az élet javaiból nagyobb rész jutott osztályrészül, könyörtelen bánt el azzal, a kit a végzet alá rendelt, s nem törődött a szenvedéssel, melyet az élet szüksége ennek okozott.

Szükség, szenvedés minden segély nélkül éreztetették ostorcsapásaikat azokon, a kik gyengéek voltak e csapásokat kikerülni.

A jaj nem hangzott át a jégvermeket.

Sőt az erősebbek maguk is pattogtatták ostromaikat a gyengébbek felett.

Midőn a tél mind könyörtelenebbé, a borulat mind sötétebbé kezdett lenni, egy napon szokatlan vendég jelent meg az emberek között.

Egyenként kereste fel az embereket, a hatalmasakat és a gyengéket.

Beszélt nekik egy Atyáról, a ki minden embert egyformán szeret, mert minden ember az ő gyermeke, és minden ember ezen Atya után egy testvér, s ez a jószágos Atya nem tesz személynél-

logatást gyermekei között, s atyai szíve nem is kíván más egyebet tőlük, csak hogy egymást szeretni meg ne szünjenek.

Ebben a szeretetben van az ő szeretete.

Ennek a szeretetnek fénye az, mely az ő birodalmába vezető utat megvilágítja.

Az ő igéje: „szeressétek egymást, mint én szeretlek titeket”.

Szavai eddig nem érzett meleget gerjesztenek.

A jégkorlátok és burkok olvadozni kezdettek s a felleppaláston fénysugarak verődtek át . . .

Az Örök Szeretet nyomán meleg áram terjedt szét, mely felolvaszott minden jégképződést, s fény tört elő a fellegek mögöl, mely megvilágítja a borulatot.

Ez új állapot egészen új világot teremtett az emberek számára.

Nem érezték ezután elhagyottan magukat.

Az erősebb a gyengében, a gyenge az erősebben találta fel támaszát.

Felismerték, hogy egymásban van igazi erejük, s megértették, hogy ők a mindeneket alkotó Atya után testvérek s azért egymáson segíteni köteleesség.

Csakis, ha egymáson mint testvéreken segítenek, tudják megtartani a szeretet igéit, és azt az új világot, melyet a Szeretet megjelenése számukra teremtett.

Különben újra tél és borulat áll be az emberek között.

Az a tél pedig rémséges rideg; a borulat mélységes sötét lesz.

Ettől a gondolatától vezéreltetve kezdett működni a jótékonyág.

A hol a Szünetes könyvet fakasztott, nyomban ott termett letörölni.

A hol az inség bekopogtatott, kosarában oda vitte a kenyeret.

A halál siralmas helyén a vigasztalás balza mával jelent meg.

Nem ismert pihenést.

Nem ismert fáradalmat, mert munkája vég nélküli volt.

Az emberek csodálva bámulták munkája eredményét és magasztalták az ismeretlen jótékonyágot.

E magasztalás felköltötte a Hiuság figyelmét is.

Kincses házának ajtaját ő is felnyitotta s kiált elébe, s a járókelők szeme láttára osztotta alamizsnáit, hogy azok róla beszéljenek.

De egyedül találván a szegényt, éhezni hagyta továbbra is.

Levelekre írta fillereit, melyek megörökítsék nevét.

Gyülekezetekben ajánlotta fel adományait, hogy onnan terjedjen szét a hire.

Beszéltek is róla minden felé.

Ő a szegények istápolója és az irgalmasság élő szíve.

A merre járt, a merre kelt, mindenki ismert és utat nyitottak előtte mindenfelé.

Emlékeztető oszloppal jelölték meg a helyet, a hol adományait osztogatta.

A jótékonyágot, mely észrevétlenül jött, észrevétlenül ment, s uttalan utakon nesztelenül járt, elfelejtette mindenki.

Midőn egyszer munkája közben meglátta a Hiuság ünnepeletetését és az ő emlékeztető oszlopát, meglankadt és erőt vett rajta a keserűség.

— Hát ez a hála az emberektől az én zajtalan munkámért, hogy engemet egészen elfeledtek, s a hiuságot nyilvános munkájáért ünneplik s neki is emlékeztető oszlopot emelnek?

Ne békétlenkedjél: jótékonyág szólt az Örök Szeretet.

Mivel a Hiuság önmagát szerette, az emberek-

Napi kérdések.

Nagyvárad, decz. 19.

Nagyvárad-város közéletének zavaros vizein egy szerencsétlen hajó tévelyeg, mely hosszú bolyongása után immár nem egy biztos kikötőhöz, hanem az eisülyedés örvényéhez jutott. Eddigi kormányosai csak keserű mosolylyal tekintik sülyedését, és sietve hagyják ott szerencsétlen hajójukat, szánva-bánva tartanak Canossa nevezetes utjai felé.

E vihartépett, sülyedő hajó árhocza az állandó színház nevével viselte, és vagy ötven éven keresztül volt Nagyvárad városának egy vajudó kérdése és egyúttal már ki is nőtte magát városunk olyan speciálisának, mint Kabának az ő híres asszonya, és most már csakis eme minőségében marad fenn, de mint komoly kérdéstől, azaz annak megvalósíthatóságáról le kell mondanunk.

Lemondani, azt könnyű kimondani, de le kell mondanunk tisztán csak azért, mert azok, kik Nagyvárad városának kormányrudjait kezelik, a következő kétszer ket öt állították fel: a városnak nincs évenként az a körülbelül harmincz ezer forintja, mely egy új befektetés kamatait fedezhetné, de kérünk e helyet *negyvenkét, esetleg ötvenkét ezer forintot évenként, a mely összeggel a mi illetőleg a tisztviselők fizetését emelhetjük.*

Azonban szerény véleményünk szerint egy közület vezetőségének tisztán nem csak az a feladata, hogy folyton keresse és kutatassa azokat a forrásokat, melyeket adminisztrációs kiadásainak fedezetére és azok fokozására fordíthat, de igen is hogy ezeket az erőforrásokat, melyből magát fenntartja, nevelje és izmosítsa. Továbbá befektetéseinél nem pusztán csak azokat tartsa szem előtt, melynek direkt jövedelmei számokban kimutathatók, hanem melyek míg egyrésztől a polgárok szellemi és anyagi erőit növelik, másrésztől indirekte szaporítják a város jövedelmeit is.

Egy ilyen befektetésnek tekintették

éveken keresztül az állandó színházat is, mely hivatva van egyrésztől e város lakosságának szellemi igényeit, ellankadó és mindenki által panaszlott szerencsétlen társadalmi életét kielégíteni, illetőleg felfrissíteni, másrésztől a város gazdagabb és ennéltozva költsékes polgárainak számát szaporítani, e város pénzforgalmát fokozni.

Köteteket lehetne írni arról, hogy hány és hány száz ok támogatja és teszi sürgőssé az állandó színház létesítését, habár azon sem csodálkozunk, hogy ezt sokan át nem értik, és nem akarják átérteni. A gőzvasutnak is számtalan ellenesei voltak, sőt sokan fogadást is tettek arra, hogy ők nem ülnek az ördögös masinára, de a vasut igen rövid idő alatt mégis meghódította az egész világot, mint a hogy a reformeszméknek éles szilánkjai mindig rést tudnak törni a konzervativizmus rozsdás páncél-ingjein.

De ha az állandó színház át is lesz adva a jövő ezredév regényének, miután Nagyvárad városának sem eddig, sem most, dacára közgyűlési határozatainak, nincs arra fedezete, mert állítólag a város jövedelmei és ereje nem bírja el annak évi terheit, villamos gyorsasággal a közgyűlési asztalon legpontosabban megjelenik egy olyan új kiadási tervzet, mely ha évenként húsz ezer forinttal többet is tesz ki, ezt állítólag elbírná viselni Nagyvárad város házipénztára. Az igaz, hogy ez új kiadást, illetőleg javaslatot, a *tisztviselők fizetésemelésének, arányosításának, valamint új állások szervezésének hívják.*

A tisztviselők anyagi helyzete javításának mindenestre hívei vagyunk. Elismerjük és méltányoljuk a jogos kívánalmakat és hisszük, hogy nincs annak a törvényhatóságnak talán egyetlen számbavehető tagja se, ki nem látná szívesen a város tisztviselőinek anyagi javulását, de mindig szigorú tekintetbe vételével egyrésztől a mi itt is annak az elvnek, hogy míg egyrésztől csak abból költhetünk, a mi rendelkezésünkre áll, másrésztől pedig a város

törvényhatósága nem hasonlítható azon rossz szülőhöz, ki míg az egyik gyermekét elkényeszteti, addig a másikat megrövidíti.

Szigorú megfontolást igényel a betervezett és most már visszabocsájtott javaslat és annak javasolt en bloc elfogadása egy nagy méltánytalanságnak volna szülő oka. Mert ja vi ts uk a fizetéseket, de akkor gondolkunk első sorban azokra, kiknek a megélhetés száz bajjaival kell törődni, kiknek a megélhetés gondjai csorbítják hivatali képességüket.

Ezek tekintetbe vételével nem hisszük, hogy a bizottságok, melyekhez a visszavetett javaslat küldetett, csupa makacsságból ezt újból minden változtatás nélkül en bloc elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek, mert ez esetben a közgyűlés is csak következetes maradhat önmagához és ismét vissza fogja vetni a javaslatot, mert a méltányosság mérlegének mindig csak egyensúlyban kell állnia.

Van azonban a fizetés-felemelési javaslatnak egy ne nyulj hozzám pontja, melyet hiába kerestünk a javaslat védőinek tartalmas beszédeiben, a fedezetnek egyszerű, de szükséges kimutatását nem találtuk sehol. Csak hat ezer forintról, illetőleg többlet kiadásról van szó, amit ugyan tagadásba veszünk, mert a számok papíron bármiképp szépen csoportosíthatók, de azokat a valóság megczáfolja, mert az új állások bizonyára rövid idő múltán gazdátlan szaporítaná a kiadásokat. De ennek és még a pótlásoknak — melyek okvetlen megteendőek — fedezetétől oda állított közvetett adók jövedelme, melyekben lényes csatlakozás mutatkozik eddig is, azonkívül a város egyéb jövedelmében — a változott közgazdasági viszonyok folytán — beállott apadás, ez időszert negyvenkét esetleg ötvenezer forint többlet — kiadás fedezetét el nem fogadható. Ezért föltéve, ha e javaslat életbelépne, e hibának vagyis annak, hogy a fedezet kérdésének most szemet huny-

nek dolgozott, s illő, hogy neki az emberek is fizessenek meg. Ezért ünneplik őt és állítanak neki emlékeztető oszlopot.

Te pedig, mivel az embereket szereted, nekem dolgozol, s ezért én fizetek meg te neked.

Utad mutató táblái áldás és élet lesznek.

Glóriád fénye pedig, melynek gyöngyeit a letörölt könyvszepek képezik, meg fogja neked világítani azt az utat, a mely az én birodalmamba vezet.

Hirdesd tehát tovább is az ígét: szeressétek egymást, mint én szeretlek titeket*.

Megszökött menyasszony.

A „Hétfoi Értesítő“ tárczája.

— Angol novella. —

Részint boszúból, részint mert szülei elleneztek a házasságát, megígérte „neki“, hogy megszökök. Ez egyébiránt nem volt olyan mindennapi szokás, Liverpoolban szándékoztak megesküdni, onnan New-Yorkban átkelve, két évi amerikai utazgatás után tértek vissza Londonba. Webley György olyan gazdag volt, hogy könnyen megtehetette ezt a költséges nász-utazást.

Régeinkább a szülők keresték a pénzes vöket és szívesebben adták volna leányukat feleségül a gazdag Webley Györgyhez, mint a nemesebb lelkű, de szegényebb Bantry Tomhoz.

De most megváltoztak az idők: mostanában a leányok vannak azon, hogy gazdag férjüket legyen. Tilly bevallotta magának, hogy jobban szereti Bantry Tomt, de az komiszul viselte magát. Megbeszéltek, hogy a pikniken találkoznak egymással és Tom szó nélkül elutazott, de a mi még rosszabb, egy betűvel sem mentegette magát.

Tilly korán reggel hagyta el a szülői házat, a

lépcsőn a levélhordó néhány levelet adott át neki. Nem ért rá azokat elolvasni, mert Mr. Webley türelmetlenül várta a kapuban.

— Féltem, hogy lekésünk a vonatról, — mondá György, gyorsan besegítve a leányt a kocsiba.

Tíz perc múlva már északnak vitte a szökevényeket a gyorsan tovább dübörgő vonat.

Tilly hallgatagon húzódott meg az ablak melletti egyik sarokban és hanyagul nézegette leveleit — de a mint az egyik borítékot megismerte Tom irását, felbontotta a levelet és a következőket olvasta:

Kedves miss Markham!

Sajnálatomra nagybátyám, Sir Jon Trellham betegsége miatt gyorsan fel kellett hagynom Londont. Elutazásom előtt megírtam kegyednek, hogy nem mehettek el a piknikre! De ügytelenségem és a nagy sietségem volt az oka, hogy az asztalon felejtettem a levelet — a mit csak most, mikor haza érkeztem, vettem észre. Megbocsátja nekem, hogy minden magyarázat nélkül megszegtem az ígéretemet? És megengedi, hogy ma este tegyem tiszteletemet, mert fontos közlendőim vannak. Egész nap szobámban maradok, aggodalommal várva kedves válaszát. Önnek híve.

Tom Bantry.

U. i. Elfelejtettem megírni, hogy nagybátyám tegnapelőtt halt meg, a mi egészen megváltoztatta terveimet és sorsomat.

Markham Tilly óvatos volt és azt tartotta, hogy jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok.

— Hol áll meg a vonat legelőbb? — kérde Tilly mosolygó pillantást vetve Webleyre — és meddig fog ott tartózkodni?

— Willesdenben öt perczig áll meg, — volt a válasz.

— Ráérne részemre ott néhány sürgöny lapot venni.

— A miatt ki sem kell szállnom, mindig van nálam egy csomó.

Alig értek az állomáshoz, a leány ezt mondá: Kérem, György szálljon ki és hozzon nekem egy menetrendet.

Alig tette ki a fiatal ember a lábát a kupéból, Tilly gyorsan magához hívta a kalauzt.

— Hogy hívják a következő állomást.

— Becsley, — volt a válasz.

Tilly gyorsan fogalmazott sürgönye ilyformán hangzott:

— Bantry Tom, London. Littleton negyed. Miért kíván ma este velem beszélni? Sürgönyileg válaszoljon a Becsley állomásra. Tilly.

— Kérem azonnal adja föl ezt a sürgönyt, — mondá a leány, dus borralvaló adva a kalauznak.

A vonat má mozogni kezdett, mire Webley György visszatért kezében a menetrenddel. Tilly átvette és megkereste benne a megállóhelyeket London és Liverpool között.

Becsley állomásra érve, Tilly azt mondá:

— Oh édes György, szeretném, ha egy csésze teát hozna nekem.

— Nem hiszem, hogy itt lehet kapni, de azért megkísérlem.

A következő pillanatban hozta a kalauz a sürgöny-választ, Tilly lázas gyorsasággal felbontotta és elolvasta:

— Sürgönyben nem tárgyalhatom, a mit önnel közölni akarok. Mikor jön vissza? Tom.

Tilly egy másik blankettára ezeket írta: Ha mondani akar valamit, azt most tegye. Nem tudom, hogy mikor megyek vissza.

György közeledett; Tilly egy dollár kíséretében csusztatta gyorsan a szolgál kezébe a sürgönyt. Mikor a vonat füttye jelezte, hogy állomáshoz érnek, Tilly gyöngéden odahajolt a fiatal emberhez és ezt mondá:

tunk, a zárszámadáskor állandó az a konzekvenciája, hogy a hiányt csakis azzal fedezhetjük, amitől most annyira rettegtünk — a közköltő emelésével, de még akkor is, ha a közvetett adók szedését a miniszter továbbra is engedélyezné.

És igen, akkor meg lesz szavazva, mert meg fog kellene szavazni a közköltő emelést csupán a fizetésfelemelésért, a többi szükségrendő közintézmények már eddig is sok pénzbe került terveinek elparentálása mellett, mert oly befektetésekre és költségekre, melyek a város direkt jövedelmeit nem fokozzák, nincs pénzünk, ha csak a tisztviselők fizetésének emelésére. Állandó színház csak tévelyegjen továbbra is a fantáziák és illúziók soha meg nem valósítható birodalmában.

Mi pedig ismerjük Nagyvárad város polgárságát és bátran állíthatjuk azt, hogy a polgárok áldozatkészségére mindig számíthatnak azok, akik a város haladásának és fejlődésének őszinte hívei és a polgárok áldozatkészsége soha se fog visszarettenni olyan terhektől, melyekkel fentartatja városias jellegének, modern fejlődésének biztosítékait, de viszont nem gondoljuk azt, hogy a város áldozatkészségét kockára lehessen tenni annak egy irányban való kihasználásával!

Anteus.

Kiadtuk a cikket annak bizonyosságául, hogy mi nem zárkózunk el a vélemények nyilvánítása elől.

Noha ebben a kérdésben nekünk eltérő meggyőződésünk van, nem nyilvánítjuk azt, módot akarva nyujtanunk azoknak, akik esetleg Anteus ur különben elismerésreméltó s ügyesen megírt cikkére választani kívánnak.

Mindenesetre oly fontos tárgy, melylyel foglalkozni nemcsak hogy érdemes, de kell is!

— Most kedves Györgyöm, menjen be az étterembe és egyék, a mit csak kíván. Nekem nincs most étvágyam, nem kívánok semmit.

— Egy csésze tea tán mégis jó volna? — kérde György gondosan.

— Nem bánom, de csak úgy, ha három percczel vonatindulás előtt hozza ide.

Más ezt sajtáságos kérésnek tartotta volna, de György nem rendelkezőn nagy szellem fölött, mert ha esze volna, nem tette volna meg ezt az ostoba szökési utat; és ő még csak nem is gyanakodott; alig állt meg a vonat, gyorsan leugrott. Nemsokára jött a kalauz, hozva a sürgőnyt. »Lehetetlen sürgőnyben tudatni, a mit mondani akarok kegyednek. Tudassa liverpooli lakcímét, s a legközelebbi vonattal odautazom.

Bantry.
Tilly mérgesen vetette papírra a következő sorokat: Amerikába utazom holnap, ismerősökkel. Liverpoolban nem találkozhat velem; azért sürgőnyözze meg, a mit mondani akar. Sürgőnyözzen Crewba.

Egy marék apró pénzt adott a kalauznak jutalmul a sürgőny feladásáért. Sok pénzt szerzett most az érdemes ember. Nagyott sóhajtott, hogy Liverpoolig csak egy állomás van még és azt kívánta, hogy bár csak Skótszágig mehetne egy vonattal ezzel a bőkezű utassal.

— Itt van a tea, mondá György, óvatosan hozva egy csésze teát; melyet a leány sok hálálkodás közt megivott. Crewben az utolsó sürgőnyt adta Tillynek a kalauz. Rövid volt de, sokat mondó:

— Szeretem. Akar-e a feleségem lenni?

Tom.

— Kérem adjon még egy sürgőnylapot, — mondá a leány Györgynek.

— Nincs több, de a sürgőnyhivatalnál majd kaphat.

— Nem baj — mondá Tilly — Liverpoolban is sürgőnyözhetek.

A magyar föld terhe.

Nagyvárad, decz. 20.

(=) Bartha Ödön, országgyűlési képviselő — pártállása nem tartozik ránk, mint nem politikai lapra — közelebb tartott beszédében statisztikai adatokkal mutatta ki, hogy a magyar föld pár évtized alatt mily összegekkel lón megterhelve.

Nagy számokat sorolt föl s ami igen szomorú valóságnak tűnik elénk, az, hogy a teher évről-évre progresszive haladt.

Nem állhatjuk meg, hogy Bartha Ödön beszédének azon részét, melyben a magyar föld terheit sorolja elő, ne közöljük, természetesen nem állván jót a felől, hogy ezen adatok megfelelnek-e a valóságnak. Hisszük azonban, hogy azokhoz aligha fér kétely. Tény ugyanis, miszerint a magyar gazdák utóbbi időben olyan nyomasztó viszonyok közé jutottak, hogy jobb jövő reményében is kénytelenítették adósságot adósságra csinálni, vagyis birtokaikat megterhelni.

Bartha Ödön, az ország pénzügyi és közgazdasági helyzetét egyenesen kétségbejítő és ijesztőnek mondja.

Táblás kimutatása szerint az állapot következő: 1870-ben volt takarékpénztárakban megterhelve magyar birtok 58.8 millió, 1875-ben 80.8 millió, 1880-ban 98.3 millió, 1885-ben 132.4 millió, 1890-ben 178.4 millió és 1894. év végén 245 millió. A bankokban a progresszió a következőleg áll: 1870-ben 47.1 millió, 1875-ben 66.4 millió, 1880-ban — itt ugy látszik kissé megvonták a bankok a kölcsönöket — 68.5 millió, 1885-ben 85.8 millió, 1890-ben 127.7 millió, 1894-ben 172.9 millió. A földhitelintézeteknél az emelkedés a következő fentebbi éveket véve 28.9 millió, 57.5 millió, 72.2 millió, 115.1 millió, 196.4 millió, 189.6 millió; a szövetségeseiknél pedig: 3 millió, 3.900.000, 5.800.000 — itt már kisebb számokkal dolgoznak — 9 millió és 141.1 millió. — Ezeknek az összegezésére a következő vegeeredményeket mutatja: Magyarország földbirtoka meg volt terhelve 1874-ben 128.9, 1875-ben 108.3, 1880-ban 238, 1885-ben 340, 1890-ben 472.4 és 1894-ben 618.8 millió forintig.

E számokban nincsenek benne sem a káptalanoknak, sem az árva-tömegeknek, sem más magánkezeseknek a követelése; ezekről statisztikai adatok nem is gyűjtetnek, de igenis a különböző betételezők és a konvertált kölcsönöknek a megfigyeléséből megállapíthatik, hogy a kölcsönök is meghaladják az ezer milliót, mert a kölcsönök sokkal tetemesebbek, mint azok, amelyeket bankoknál lehet kieszaközölni. Az említett számokban 1870. óta egy 480 százalékos emelkedés mutatkozik!

Ezen általam kimutatott összegek, hozzászámítva a magánosok, káptalanok, árva-tömegek és mások köl-

A vonat gyorsan repült, egy óra alatt a világállomáshoz érték.

— Nem vezetne a sürgőnyhivatalba? — kérde Tilly a kalauzt — és Györgyhez fordulva azt mondá.

— Kérem, vigyázzon a podgyászra.

A sürgőnyhivatal előtt megkérdezé Tilly a vonatvezetőt, hogy mikor indul a vonat Londonba.

— Három percz múlva.

Tilly gyorsan ezt sürgőnyözözte:

— Miért nem sürgőnyözözte ezt mindjárt, megkímélte volna ettől a sok sürgőnyözéstől. Azonnal visszautazom Londonba. Holnap látogasson meg. Tilly.

— Kérem, vezessen a londoni vonathoz, — mondá Tilly a kalauznak.

A kalauz habozott. — »Egy dollárt adok, ha megteszi.« A kalauz engedelmesskedett. Tilly az egyik londoni sürgőny háttára ezeket írta Györgynek: — »Kedves György! Elhatároztam, hogy nem utazom Amerikába. Tervezett szökésünk nagy bolondság volt, remélem, nem hitte, hogy komolyan akartam. Kövesse tanácsomat és menjen Amerikába. Azt hallottam, hogy ott sokkal szebb leányok vannak, mint én. Őszinte híve Markham Tilly.«

— Ezt, mondá Tilly, a levelet oda nyujtva a kalauznak, adja át annak a fiatal unak, a ki a podgyászra vigyáz. Ne mondja meg, hogy hova mentem, és ne tudassa vele a történeteket, sok pénzt ígér majd magának, fogadja el, és mondja, hogy vidékre utaztam.

A kalauz sipháját érintette és elment, midőn a pályaudvarból kigördült a Londonba induló vonat, a szolgálta Györgynek a levelet. De a remélt pénzt nem kapta meg. A fiatal ember arcán a megkönyebbülés kifejezése virult ki, egyet káromkodott; aztán kifejezett és inkább magához, mint a várakozó kalauzhoz mondá: — Okos leány god by, már magam is meguntam a dolgot.

csőneit, leszámítva körülbelül 400 millió terhet, amely építkezések címén a házakat terheli, kitűnik, hogy bekebelezett kölcsön alakjában a magyar földbirtokon 1200 millió minimális teher fekszik. Statisztikai adataink vannak arra nézve, hogy a magyar földbirtok ez idő szerint maximális becsléssel ötmilliárd értéket képvisel. Eme szám összehasonlításából kitűnik, hogy a magyar birtok egy negyedrésséig van megterhelve. — Terheli még a magyar földbirtokot, nem olyan fix teher, de még sokkal nyomasztóbb, mert a törvényben gyökerezik, a privilegizált behajtás tárgyát képezi s ez az adóteher. Csak a földadó 35.806.000 forint. Ennek az általános jövedelmi pótdója 10.741.000 forint, A II. osztályu kereseti adója ennek az összegnek 4.722.000 forint. Utóbbinak általános jövedelmi pótdója 1.416.000 forint. A községi pótdóra átlagszámítás szerint csak 31 százalékot véve, pedig vannak városok, köztük Eger is, ahol 100 százalékot is meghaladja, ez az összeg 64% pótdónak felel meg. — Ez összeg pedig kapitalizálva 1275 millió tőkének felel meg, amelyet hozzáadva a korábban kimutatott összeghez, amely betételezők alakjában a földbirtokot terheli, kétségtelen, hogy az 5 milliárd értékű magyar földbirtokot 2475 millió forintnyi adósság terheli, olyan adósság, amelyet csak kifizetés által lehet megszüntetni, mert el nem engedhető. Világos ezekből, hogy a magyar földbirtokot ez idő szerint oly összeg terheli, mely annak fél értékét kimeríti. Pedig ebben nincsenek benne a megyei pótdadók, utadók, egyházi adók és visszabályozási járulékok címén fennálló adósságok.

Nem tagadjuk: óriási teher nehezedik a magyar földre, melyből Bartha Ödön nem a gazdasági fellendülést, hanem azt következteti, hogy a kiegyezés óta Magyarország rohamosan sodortott a tönkrejutás, az eladósodás felé.

Hogy eladósodásunk rohamos, az kétséget sem szenved; de hogy a tönk szélén állunk-e, azt a fentebbi adatokból még nem lehet egész határozottan következtetni.

Ha azoknak az adósságoknak jó nagyrésze építkezésekbe, közintézményekbe, gazdasági felszerelésekbe fektetett, szóval hasznos beruházásokra költetett: akkor nincs baj, akkor bármily kétségbejítőnek látja is Bartha Ödön helyzetünket, mi nem fogunk osztozni az ő kétségbeesésében. A lelkönyvi terhekből nem mindig lehet az elszegényedésre következtetni, hanem akárhányszor az ellenkezőre is. Akinek hitele van s pénzt vesz fel azért, hogy birtokait produktivabbá tegye általa és természetesen munkája által: — okos gazda és nem szegény. Eszköz a pénz, melylyel a nemzeti munkásság hihetetlen magasságra fokozza a nemzeti vagyonosodást.

Franciaország egy elvesztett hadjárat miatt tenger pénzt, egy milliárdot fizetett legyőzőjének, azért megvan s nem nyelte el a tönk.

Igen is vannak jó és rossz adósságok. A jó adósságot már említettük milyen, a rossz adósságok pedig azok, amelyek után nagy kamatot kell fizetni és kártyára, léhaságra, meg nem engedhető fényűzésekre s annyi mindenféle haszontalanságra mennek el.

Ha a magyar gazdák nagyobb része a földbirtokra felvett összegeket improduktív célokra költötte el, akkor baj van. Ezt azonban nem mutatta ki Bartha Ödön, tehát higgyük a jobbat. Vannak igen is könnyelmű gazdák s azok el fogunk bukni kétségkívül, de Magyarország gazdaságának nagyobb részéről könnyelműséget feltenni mi nem akarunk.

Adja isten, hogy feltevéseinkben ne csalatkozunk!

Contra betegségleyezés.

Nagyvárad, decz. 19.

Magyarország feledhetetlen emlékü minisztere: néhai Baross Gábor az ő jó szíve sugallatát követve, megteremtette a munkásokat betegség esetén gyógyító kerületi betegségleyező pénztárakat.

Hogy ez intézmény mily fontos missziót teljesít, arról irtak már sokan és sokszor, avatottabb tollal mint az enyém.

Nem is az a czélem, hogy újabb reklámot csináljak, hanem, hogy a csak rövid idő előtt keletkezett, s a helybeli orvos urak által indított mozgalmat, szeretném némiképp megvilágítani, hogy a ker. betegségleyező pénztár ellen többször hangoztatott érvek mennyire idelöttiek.

Teszem ezt pedig kettős oknál fogva: először mint a ki a pénztár ügyeiben elejétől fogva mai napig is szerepelek; másodsor pedig mint munkás, s így a fenti intézmény kötelezett tagja.

Ha egy városban 8—10 ember össze áll egy-let alakítás végett, annak egymás közt történt meg-

beszélése után tagokat toborzanak, s meghívják az alakuló közgyűlést, majd letárgyalják a megfelelő alapszabályokat, a közgyűlés azt elfogadja, esetleg módosít rajta.

Az elfogadott alapszabályok az illetékes és törvényes fórumok vizsgálata és véleményezése után fölterjesztetnek megerősítés végett az illetékes minisztériumhoz. Ennek megtörténte után az egylet megkezdheti működését, s igen sok esetben anyagi áldozatokkal is segítyezik, s a mi fő, van önalkotta, s a helyi viszonyoknak megfelelő alapszabálya.

Mennyivel másként van ez a kerületi betegsegélyező pénztárnál, a hol a törvényvel biztosított létjogosultságnál fogva, meg volt a miniszteri rendeletben pár pontban a pénztár joga és kötelezettsége a tagokkal és munkaadókkal szemben, s megvan több paragrafusban a pénztár kötelezettsége a tagokkal s maga-magával szemben.

A kezdet nehézségeivel küzdve a pénztár megalkult; s alig mult két év, az igazgatóság kénytelen volt a tagsági járulékok emelhetését kérni, vagy is hogy az átlagos napi bér után fizetett 2 százalék helyett 3 százalékot szedhessen.

Igen ám, de a miniszter nem engedte, hanem azt mondta, hogy takarékoskodjunk és a mi megszorítás a segélyezés körül eszközölhető, fogantatásunk a miniszteri rendelet szem előtt tartásával.

S mi volt az a megszorításként alkalmazható művelet? A családtagok gyógykezelésének megszüntetése.

Ha ilyen körülmények között az igazgatóság kimondta volna, hogy addig, míg a pénztár anyagi viszonyai nem javulnak, beszünteti a családtagok gyógykezelését, két oldalról lett volna a kiadás csökkentve, és pedig a családtagok részére rendelt gyógyszerek számláján, és az orvosi dotációk redukálásán, azon egyszerű elv alapján, hogy kevesebb munkáért kisebb bér jár.

Hanem az igazgatóság e műveletet, mint programjába ütközött elvetette, csupa humanitásból nem fosztotta meg a tagokat családtagjaik gyógykezelésétől, sem az orvosi fizetését nem nyírálta meg, hanem megbizta agilis elnökét, ki e téren bokros érdemeket szerzett, hogy az iparhatósággal, mint a pénztár fölöttes hatóságával egyet értve, keressen egy oly módozatot, a melylyel a nehéz állapot megszüntethető, könnyen kivihető és a tagok érdekei se csorbítottassanak, következésképp sem az orvosi datáció ne redukáltassék.

E műveletet elérni sikerült is, a tagok s családtagjaik e megkezdett elv szerint gyógykezelteknek. Ily küzdelemteljesek voltak az előző évek a pénztár tagjainak érdekeivel szemben, s e küzdelemben háttérbe szorult a pénztár saját érdeke. Tartalékalapjához kellett nyulni.

A mily mérvben kötelező a pénztárra tagjainak gyógykezelése a fent említett miniszteri rendelet és törvény alapján, ép oly kötelező a 10 százalék félre tévése a tartalékalap javára. Csak hogy az előző években az ifju egylet jövedelme fölment a kiadások fedezésére és nem maradt semmi a tartalékalapnak úgy, hogy a tartalék helyett, mely ma már 9-10,000 frt kellene hogy legyen, van 2500 frt., mint az utolsó év gyümölcse.

Míg a tartalékalap fedezve nem lesz, kénytelen a pénztár igazgatósága minden magasabb igények elől kitérni, mert morális kötelessége, hogy egy járványos időben föllépő nagyobb kiadások fedezésére is gondoljon, a mikor a jövedelem úgy is csökken, mivel a beteg tag járulékat nem fizet, s az ily eshetőségektől nem menti meg a pénztárt az sem, ha orvosait jobban honorálja is.

Ez év az első a pénztár életében, mely kedvező eredményt produkál, s most már ennek is fenyegető rémeként lépnek föl az orvos urak.

Föllépésük sikerének reményében e pénztárral szemben szövetkezhetnek itt helyben, de nem az egész országban s az egyletnek módjában van azért a fizetésért, melyet három orvosának ad, egy orvost alkalmazni, ki a központban a pénztár betegait gyógyítja.

Mivel mindenre van eshetőség, az orvos urak is kivihetik céljukat, a mi a pénztárra nagyobb kiadásokat róna, s e végből kénytelen volna az igazgatóság a fent említett megszorításokat fogantatni, ez a közegészségnek is kárára lenne, mivel az a tag, akinek a gyermeke most a pénztár által kezeltetik, akkor finanziaális körülményeit venné első sorban is tekintetbe s nem hívna orvost, hanem van egy ut, mely oda vezet, hol a humanizmus a maga teljességében dicsfényvel övezve tündöklök, ha az orvos urak az üdvöst a hasznossal összeforrasztják, úgy a pénztár e téren is a kellő nivóra emelkedhetik s a tett szolgáltatásokat kellően honorálhatja.

Üdvös volna, peig a pénztárra, ha az orvos

urak addig, a míg a hiányzó tartalék kinő, a központban a pénztár által most fizetett összegért szívesen tennék a szolgálatot, s ha a tartalék már olyan, hogy csak az évi hiányokat kell félre tenni, a pénztár igazgatósága tudni fogja kötelességét az orvosi karral szemben. S ha a tartalék a miniszteri rendeletben hangsúlyozott maximumot eléri, akkor módjában lesz az igazgatóságnak az orvos urak jogos igényeit méltányolni, de jelenleg nem tehet semmit.

Egy pénztári tag.

Női felöltők áruhaza.
HEIMAN LIPÓT és TÁRSA
NAGYVÁRAD.
BRÜDER és STEINER, HEIMANN és HALMÁGYI,
Budapest, Deák-utca 15. Debreczen, főutca.
Saját készítményeink.
Dús választék szőrmeárukban.

Közköltő-emelés.

Nagyvárad, decz. 19.

Az őszinteség mindenestre igen szép és dicsegetreméltó erény, azonban nem mindig hasznos, különösen azoknál nem, kik nézetükkel egy egész tömeg ellenmondását hívják ki. Ilyenkor nem árt egy kis furfang és igen praktikus dolog az őszinteség tiszta, átlátzó kristálycseppjeit egy kis diplomáciával és tartózkodással zavarosra festeni.

Ime a város adóügyi tanácsosa legutóbb azt gondolta magában: hogy várjatok csak, megmutatom nektek, mennyire őszinte vagyok s elétek tárom a jövő néhez helyzetét, mely reánk vár. Rámutatok egész meztelenségében a rideg valóra, mert ha ti nagy s a messze jövőre kiható intézményeket akartok létesíteni, ám lássátok, minő terheket ró az a városra, nem én mondom ezt, a számok beszélnek.

Két következménye lett ennek az őszinte szónak. Egyik az, hogy ezzel a szókimondással a tanácsos ur népszerűtlen emberré vált, amennyiben a közköltő-emelés fenyegető rémének a láthatáron való megjelenését annak imputálják, ki azt legelőször jelezte s a másik, hogy azok az elemek, kik az adóügyben járatlanok, kik az adórendszer csálóka tekerős utvesztőjében vakok módjára botorkálnak — és sokan vannak ilyenek — megijednek attól a nagyszakállu szörnnyetegtől, melynek irlgalmatlan nagyságát a tanácsos ur által készített memorándum a 22-es számmal határozza meg.

Az egyik következmény kizárólag a tanácsos urra hárul; memorándumot irt, megkapta érte jutalmát; őszinte szókimondó volt, most őt szidják, a miért a rettegett rémct a feledés mélységéből fölidézte. A másik következmény, hogy a bomba szétpattant az érdekelték táborába s ott a kelleténél nagyobb riadalmat idézett elő. Mert hiába mondjuk azt valakinek, hogy ne féljen, mert csak 10 év mulva fog vele szerencsétlenség történni, de akkor aztán bizonyosan, az illető már előre reszketni fog, félelemmel gondol a kikerülhetetlen végzetre s úgy fogja magát érezni, mintha már nyakán volna a veszedelem.

Épen ez az eset állott elő itt is. A polgárság megijedt a 22 százalékos közköltőtől, azok is, akik csak a közel jövőben látták a városi közteher e hatalmas emelkedését s azok is, kik — s ilyenek is sokan vannak — ennek az emelkedésnek a terhét már nyakukon érezték. Sem egyik, sem másik nem tudta a tanácsos ur memorándumát a reális értékére leszállítani s meggondolni, hogy a közköltő ez emelése egyedül tőlük függ, mert hát a polgárságot képviselő városatyák dolga, hogy megszavazzák-e a tervezett intézmények létesítését vagy nem s nem tudták elképzelni, hogy létesítés esetén is csak fokozatosan következhetik be ez az emelkedés, sőt hogy többet mondjunk, sohasem, mert hiszen 10-15 év, amennyi okvetlenül szükséges a csatornázás, színház, városház, iskolák stb. létesítésére, nagy idő egy törvényhatóság háztartásánál, hol a közgazdasági viszonyok fokozatos javulása nagyban hozzájárul a közterhek apasztásához és végül, ki tud ennyi időre előre kombinálni s számbavenni az eshetőségeket, előre nem látott bevételeket, vagyonszaporodást. Egy szóval a békát ökörré fújták föl s hogy például többet nem emlitsünk, a törvényhatósági közgyü-

lésen megtörtént az a komikus eset, hogy egy városatyá kijelentette, miszerint a tisztviselők fizetés-emelését azért nem szavazza meg; mert fél a 22 százalékos közköltő-emeléstől.

A való pedig úgy áll, hogy egészen a törvényhatósági bizottság tetszésére van bízva, akarja-e létesíteni a tervezett intézményeket, vagy nem. Ha igen, úgy bizonyára tudni fogja az adóügyi tanácsos ur előterjesztése nélkül is, hogy ily nagyszabásu tervek létesítése okvetlenül maga után vonja a közterhek fokozatos szaporodását. A polgárság tehát annyi terhet vesz magára, amennyit akar és elbir. És legyen nyugodt az a derék adózó polgár, ki hűségesen fizeti a reá eső részt, nem fog jövő évben — ha a közköltő emeltnék — minden forint után az eddigi 37 krajczárnyi városi adó helyett 59 krajczárt fizetni. Nagy szó lesz már az is, ha 7-10 krral toldja meg járulékát a közterhekhez — ezt is csak úgy, ha akarja — mert ezen a világon minden egyenletes, fokozatos, rendszeres. Még a vulkán is, mielőtt kitör, először háborog s a földrengést különös természeti tünemények előzik meg.

Nem kell tehát félni attól az adózók zsebe felé forduló fenyegető krátertől, melyet az adóügyi tanácsos ur varázslámpája vetített oda szemük elé s melyből 22 százalékos szikrák és bombák röpülnek ki s fenyegetik a megrémített polgárságot.

Diplomácia és óvatosság két jó tulajdon az őszinteség mellett. S bizony manapság már mindenki diplomata, simulékony, elővigyázó. Az adóügyi tanácsos ur olyasféle hibát követett el őszinteségével, mint az a hadvezér, ki a közeledő ellenség számerejét tudtára adja jelentékenyen kisebb seregének s így szétugrasztja őket.

No de az elmúlt hetek viharos napjai bizonyára megsorbitották őszinteségének élet s az eszmék tisztázása, a való elválasztása a fantáziától remélhetőleg lesimítják azokat a hullámokat, melyeket a 22 százalékos közköltő szele felkorbácsolt.

Fabius.

Előfizetési felhívás.

Nagyvárad, decz. 20.

A jövő hó elsejétől új előfizetést nyitunk. A „Hétfoi Értesítő“ egy év óta áll fenn és ezen rövid idő alatt is oly tért hódított magának, mely páratlan a vidéki hírlapírás történetében.

Ezen kedvező fogadtatás első sorban annak tulajdonítható, hogy lapunk politikával nem foglalkozik, s így minden pártárnyaltnál joggal helyet kér magának, annyival inkább, mert a társadalmi napi kérdéseket teljesen függetlenül és mindig a legnagyobb alapoossággal tárgyalja.

A „Hétfoi Értesítő“ e mellett sohasem kereste a szenzációt, nem hallgatott ugyan el semmit, a mi a közönséget érdekelte, de viszont nem igyekezett minden csekély és a nyilvánosság elé nem is tartozó dolgokból nagy lármát csapni.

A „Hétfoi Értesítő“ mindenkor a méltanyosság, a tisztesség és az igazságszeretet álláspontjára helyezkedett, midőn egy vagy más kérdésben véleményét kellett nyilvánítani és nem engedte magát senki által sem befolyásoltatni.

A „Hétfoi Értesítő“, miután olyan időben jelenik meg, midőn más újság egy sem, hűzgapólló organum, mely nemcsak társadalmi, de szakyszerű egyéb czikkeivel, eredeti tárczáival is országszerte figyelmet keltett és különösen kitünően szerkesztett sakkrovatával az egész országban elismertté tette magát.

A „Hétfoi Értesítő“ táviratai és hiriei mindig érdekesek és változatosak és megelőzik az ország összes lapjait.

A „Hétfoi Értesítő“ mindamelllett igen olcsó, mert negyedévenként házhoz hordva, vagy postán csak egy forint.

Midőn még az olvasó közönség eddig élvezett nagymérvű pártfogását megkö-

szövegük, kérjük lapunk előfizetőit és barátait, hogy a „Hétfői Értésítő-t” ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek.

Az előfizetési feltételek itt olvashatók:

Szétküldéssel helyben vagy vidékre postán:

Egy óra	40 kr.
Negyedévre	1 frt — kr.
Félévre	2 frt — kr.
Egész évre	4 frt — kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Kiadóhivatal: Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei takarékpénztár épület) hova a hirdetések és az előfizetési díjak küldendők.

A szerkesztőség.

A szegény-ügyről.

Nagyvárad, decz. 19.

Nagyvárad-város a szegényügy rendezésében, a koldulás megszüntetésében, a gyámoltalanok iránti segélynyújtásban nagyon hátra van.

Az 1896-ik évet az áldásos évek közé nem sorozhatjuk; mert habár a millenáris esztendő országosan a legünnepeltebb évek közé sorozandó és habár az országos kiállítás nagy alkotásokat mutatott is fel, az országos statisztikai hivatal a közbizony rohamos hanyatlásáról csak azért nem adott kimutatást, mert nem akarta megbántani az ünnepséget, a vigalmat — az ezerévet.

Az a nyomor, mely nálunk a szegények között uralkodik, oly nagy terjedelmű, hogy ahhoz fogható még nem volt.

A mi városunk a szegények városa.

Az ipar pang, a kereskedelem élettelen, a csődök egymást érik, azonban a fényezés felmagaslik és senki sem tudja, hogy mit rejt számára a jövő.

Eltagadhatatlan, hogy napról-napra élünk.

Azon munkások, kiknek keresete a tavaszi, nyári és őszi hónapokra terjed, a tél miatt teljesen kenyér nélkül vannak.

A kis iparos, kinek háza 1000 frtig terjedő értéket képvisel, 7—800 frtig terhelve nagyobbára árverésre kerül, — a házakban laküresedés mérhetlen száma uralkodik.

A házadó mértékfölött ráncszedik a háztulajdonosokra, a mely teher bizonyos adónemek behozatala által csak fokoztatik.

Mind ezek mellett hiányzik nálunk a szegényház, mely már egyes alföldi városokban emelkedett, vagy emelkedőben van és hiányzik a koldulás rendezése.

Van nálunk Csesztivó-intézet és iparos-menház az elaggott városi polgárok részére, van koldusápoló intézet, melynek eszméje ugyanazon alapul, azonban hiányzik ama másik, mely általánosabb fogalmat tartalmaz.

A Szigligeti-társaság kiküldöttjei kezdeményeznek ugyan népkönyvtárt, melynek célja nem csupán az olvasás, a tanulás t. i. az unaloműzés, hanem hideg téli időben a felmelegedés, a hidegtől megémbereedett tagok meleg által való felelevenítése.

Jó volna ez is valamennyire, hanem a gazdaságosabb fogalomnak nem felel meg.

A koldulás rendezése, az arra való felügyelet a legkezdetlegesebb városunkban.

Elszomorító látvány az, hogy míg a tulajdonképeni szegények hajléktalanokká lesznek, szemérmességük nem engedi, hogy kéregetni járjanak, a főleg vidékről beözönlő koldus nép ajtóról-ajtóra járva kéreget, sőt ami feltűnő, egyes hibás vagy béna testrészeket mutogató emberek is számosan álldogálnak utcáinkon.

A koldusápoló intézet rendszeresen minden esztendőben elküldi gyűjtőiveit a város polgáraihoz; azonban az eredmény nem sikeres, mert a város lakosai érzik, hogy a koldusápoló nem sokat vagy talán éppen nem segített rajtuk.

Azért, hogy néhány szegényt befogad, még meg nem szüntette a koldulást, mert a kéregetők nap mint nap egymásnak adják a kilincset, a boltokban pedig készen kell tartogatni a krajczárokat.

Azt hisszük, hogy a Főutcán, a Szent-László-terén nem álldogálnak a koldusok, de annál tömegesebben járják a város mellék-utcáit, a szegényebb polgárokat, ahol t. i. a rendőrök a lehető legritkábban fordulnak meg.

Nem törekszünk az irgalmasság ellen szót emelni. Vétenénk vele! — De szót emelünk az ellen, hogy minden törvény és törvényes rend ellenére a vidék ránk ereszti koldusait és mert saját szegényeit vagy nem tartja, vagy tartani nem akarja, városunkban, ellenőrzés hiánya miatt, saját szegényeink huzzák a rövidébet.

A rendőrség hetenkint kétszer vagy többször razziait csinál, összesepri a szemetet, hanem napközben fel nem ügyel, vagy nem lát, vagy behunyja szemeit.

Természetes, hogy így azután szegényügyünk rendezve nem lesz soha. **A—s.**

A Pinczéregylet közgyűlése.

Nagyvárad decz. 19.

A „Nagyvárad Pinczéregylet”, folyó hó 18-án pénteken éjjel 1 órakor tartotta meg a „Bazár”-vendéglőben közgyűlését.

Az egyleti tagok nagy érdeklődése mellett lefolyt ülésről következőkben tudósítunk.

Stern Herman elnök, miután konstátálta, hogy az alapszabályok értelmében megkívánt határozatképes szavazatok száma jelen van, a közgyűlést lendületes beszéddel nyitotta meg és rámutatott azokra a köteleességekre, melyek a jövő választmányra várnak, amennyiben a jövő évben az egylet házat fel kell építeni s az egylet 25 éves fenállásának évfordulója is elérkezett.

Az éljenektől kísért elnöki megnyitó után Sarkadi Ignác titkár olvasta fel a nagyhatást keltett évi jelentést, melyet a közgyűlés lelkesedéssel vett tudomásul.

Az egyletnek jelenleg 6000 forintot meghaladó tiszta vagyona van és a lefolyt évben is mintegy 200 forintot adott ki segélyezésre, a mellett, hogy az átutazó és helynelküli szaktársaknak szállóhelyiséget tart fen.

Kriszta Sándor pénztárnoknak a számvizsgáló bizottság jelentése alapján jegyzőkönyvi köszönet mellett megadták a felmentvényt.

Azután nagy lelkesedéssel elfogadták a választmány azon indítványát, hogy a nagy peczeutcai egyleti házat 1897 év folyamán felépíttesse a választmány és a házszenveléssel kapcsolatosan rendezendő huszonöt éves jubileum ünnepség programjának előkészítésével szintén választmányt bízták meg.

Következett azután a tisztújítás.

A választás megejtése előtt Stern Herman elnök kérdést intézett a közgyűléshez, hogy az idei farsangban kíván-e bált rendezni, tekintettel arra, hogy mint az az évi jelentésben is hangsúlyozva van, éppen a bálrendezésből támadtak a múlt évben meghasonlások az egyleti tagok között.

Hillinger Fülöp a bál ellen, Gottfried József a bál mellett foglalt állást, 29 szavazattal 12 ellen a báltartás mellett kardoskodók győztek.

Ezután Stern Herman elnök szép szavakban megköszönte a bizalmat és tisztársai nevében is lemondott.

Viharos éljenekkel tüntettek a közgyűlési tagok a lemondott elnök mellett s midőn Fekete László szép beszédben méltatta bokros érdemeit, melyeket magának az egylet felvirágoztatása körül szerzett, lelkesedéssel egyhangulag megválasztották és felkérték az elnöki szék megtartására.

Stern Herman a bizalom ilyen meleg hangú megnyilatkozása után újra elfogadta az elnökséget és éveken keresztül kipróbált hű munkatársát: Fekete László dísztagot ajánlotta alelnökkül, akit szintén nagy lelkesedéssel egyhangulag választott meg a közgyűlés.

Kriszta Sándor pénztáros buzgósgágáról, pontosságáról Sarkadi Ignác titkár emlékezett meg és ajánlotta őt a közgyűlés jóindulatába.

Kriszta Sándort a közgyűlés hasonló tüntetéssel, éljenekkel kiáltotta ki az egylet pénztárnokául.

Sarkadi Ignácot újból felkérték a titkári állás elfogadására és elnök indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak neki az évi jelentés szövegezéséért.

Ezzel kapcsolatban kimondták, hogy az évi

jelentést kinyomatják és megküldik a nem egyleti tagoknak is, hadd merítsenek abból okulást és lelkesedést a többi szaktársak is.

Ezután elnök a szavazatszedő küldöttséget alakította meg a következő tagokból: Elnök: Kriszta Sándor, ellenőrök: Bayer Frigyes és Gottfried József, jegyző: Sarkadi Ignác.

A szavazás egy teljes óran át folyt szakadatlanul és eredményét az újból megnyitott közgyűlésnek következőkben hirdette ki az elnök: Beadatott összesen 55 szavazat.

Választmányi rendes tagok lettek: Hillinger Fülöp (53), Roth Ferencz (53), Groszmann Herman (51), Berger József (50), Bayer Frigyes (49), Szauer Kálmán (46), Stern Vilmos (46), Freifeld Mór (43), Walter M. Antal (43), Weiszberger Jenő (42), Lőkóvits Lajos (40) szavazattal; utóbbi és Roth József között a mennyiben egyenlő szavazatot kaptak, sorost húztak.

Póttagokká választották: Roth József, Richter Antal, Maresch Károly, Gottfried József, Réthy Ignác, Weisz Sándor, Dolgos Ignác, Koleszi Lajos, Geiger Simon, Maczek János, Fentzky Gyula, Kalmár FABIÁN.

Az elnök kihirdetését éljenekkel fogadta a közgyűlés.

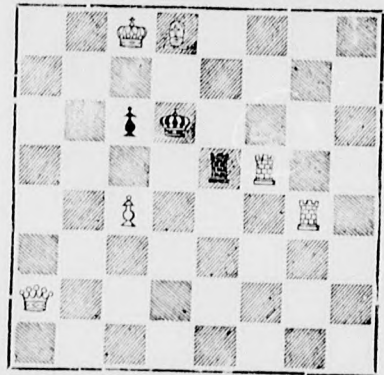
Stern Herman ezután bejelentette, hogy a tárgysorozat ki van merítve és így csupán még záradékol az új választmány és az egyleti tagok támogatását kéri a munkálkodáshoz, melyből bőven ki fog jutni mindenkinek és mintán köszönetet mondott a jelenvoitaknak, az ülést lelkes hangulat között reggeli 4 órakor bezárta.

Heti sakszemle.

Rovatvezető: Gesztési Ödön.

81. feladvány.

Spöner Andor, N.-Lomnicz.

Matt 2 lépésben.

118. játszma.

Francia játék.

Játszották Bécsben.

Csánk Adolf.

Popiel Ignác.

1. e2—e4

e7—e6

2. d2—d4

d7—d5

3. e4 ; d5

e6 : d5

4. F f1—d3

c7—c5 !

E helyen igen jó folytatás, míg 4. H g1—f3-ra sokkal gyengébb.

5. d4 : c5

F f8 : c5

6. H g1—f3

H g8—f6

7. 0—0

0—0

8. h2—h3

H b8—c6

9. H b1—c3

F c8—e6

10. H c3—e2

H f6—e4 !

Sötét már jobban áll és most ügyes rohamot preparál a világos királysárgy ellen.

11. a2—a3

h7—h6

12. b2—b2

F c5—b6

13. F c1—b3

V d8—c8

14. H e2—d4

F e6 : h3 !

Világos nem igen látja a fenyegető veszedelmet, különben meggátolta volna ezt a futáraldozatot.

15. g2 : h3

V c8 : h3

16. B f1—e1

B a8—d8 !

Kitünő lépés, melylyel a bástya döntő szerepet nyer a támadásban.

17. F d3—f1

V h3—g4+

18. F f1—g2

B d8—d6 !

19. B e1—e3

B d6—g6

20. H f3—e1

V g4—h4

21. B e3—e2

H e4 : f2

Világosnak már nincs kellő védelme, a vég rohamosan közeledik.

22. B e2 : f2

H c6 : d4

23. H e1—f3

H d4 : f3+

24. V d1 : f3

B g6—g4 !

25. K g1—f1

F b6 : f2

26. V f3 : f2 B g4-f4
 27. F g2-f3 V h4-h3+
 28. K f1-e2 B f8-e8+
 és nyer.

119. játszma.

Bird megnyitása.

Bndapest, 1895 XIII. match-partie.

Maróczy Géza. Charousek Rezső.

1. f2-f4 d7-d5

Itt e7-e3 a From eselt adja, mely sötétnek szabad és kényelmes játékot biztosít, világos viszont 2 e2-e4-el a király-cselbe csaphat át.

2. e2-e3 g7-g6!

A futárt előnyösen játékba hozza.

3. H g1-f3 F f8-g7
 4. d2-d4 H g8-f6
 5. e2-c4 e7-e6
 6. H b1-c3 b7-b6
 7. F c1-d2 F c8-b7
 8. c4 : d5 e6 : d5
 9. B a1-c1 a7-a6
 10. F f1-d3 H b8-d7
 11. 0-0 0-0

Világos már valamivel jobban áll.

12. h2-h3 c7-c5
 13. H f3-e5 H d7 : e5

Ez a csere nem jó, mint azt világosnak következő finom manőverei mutatják.

14. f4 : e5 H f6-d7
 15. V d1-g4 V d8-e7
 16. V g4-f3 V e7-e6
 17. V f3-g3(*) B a8-c8

*) Értékes és jól kiszámított vezérlések.

18. H c3-e2 V e6-e7
 19. H e2-f4 B f8-d8
 20. h3-h4 H d7-f8
 21. h4-h5 g6-g5
 22. h5-h6! F g7 : h6

*Kitűnő gyalog áldozat. Sötét alig bír mozdulni.

23. H f4-h5 H f8-g6
 24. H h5-f6+ K g8-g7
 25. B f1-f5 B c8-c7
 26. B c1-f1 F b7-c8
 27. H f6-g4! F c8 : f5

A korrekt minőségáldozat méltó betetőzése világos zsesteri játéknak.

28. B f1 : f5 B c7-c6
 29. B f5-f6 B d8-c8
 30. F d3 : g6 Sötét feladta mert

V g3-h3 ellen nincs mentség.

120. játszma.

Spanyol játék.

Budaqest, 1895. április 20.

Maróczy Géza. Charousek Rezső.

1. e2-e4 e7-e5
 2. H g1-f3 H b8-c6
 3. F f1-b5 g7-g6

A spanyol játék ezen szokatlanabb védelmét Charouseken kívül még Pillsbury alkalmazza különös előszeretettel. Nem épen rossz folytatás, de világosnak könnyebb és szabadabb játéka lesz.

4. c2-c3 d7-d6
 5. d2-d4 F c8-d7
 6. 0-0 F c8-d7
 7. F c1-e3 H g8-e7
 8. V d1-d2 0-0
 9. F b5-c4 K g8-h8
 10. H f3-g5 V d8-e8
 11. f2-f4 f7-f6
 12. H g5 : h7? K h8 : h7

A huszár áldozat merész, de nem korrekt, mint sötét ellenjátékából kitűnik. Jobb lett volna a fejletlen vezérszárnyat mozgósítani.

13. V d2-f2 d6-d5
 14. V f2-h4+ K h7-g8
 15. e4 : d5 H c6-a5
 16. F e4-d3? e5-e4!

E szellemes lépéssel sötét veszi át a támadást.

17. F d3-e2 H e7-f5
 18. V h4-f2 H f5 : e3
 19. V f2 : e3 F d7-b5
 20. F e2 : b5 V e8 : b5
 21. b2-b4 H a5-c4
 22. V e3 : e4 B a8-e8
 23. a2-a4 V b5-d7
 24. V e4 : g6 B e8-e2
 25. H b1-a3 H c4-e3
 26. B f1-f2 B e2 : f2
 27. K g1 : f2 H e3 : d5

28. V g6-d3 H d5 : f4
 29. V d3-c4+ V d7-d5
 30. V e4 : d5+ H f4 : d5
 31. B a1-c1 f6-f5

Világos feladta.

121. játszma.

Spanyol játék.

Az első magyar levelező versenyből.

Csipkés Árpád. Kelemen József.

1. e2-e4 e7-e5
 2. H g1-f3 H b8-c6
 3. F f1-b5 F f8-c5

Egyike a Ruy Lopez gyengébb védelmeinek.

4. c2-c3 V d8-f6
 5. 0-0 H g8-e7
 6. d2-d4 e5 : d4
 7. F c1-g5 V f6-e6
 8. c3 : d4 H c6 : d4

Hibás. Sötét nem nyeri vissza a tisztjét, miként azt hihetőleg számították.

9. H f3 : d4 V e6-e5
 10. H d4-f3 V e5 : b2
 11. V d1-b3 V b2 : a1

A vezérnek ily módon való elvesztése csak siettet a játszma eldöntését.

12. H b1-c3 V a1 : f1+
 13. K g1 : f1 0-0
 14. H c3-a4 F c5-d6
 15. e4-e5 F d6 : e5
 16. F g5 : e7 B f8-e8
 17. H f3 : e5 B e8 : e7
 18. H e5 : f7 K g8-f8
 19. H f7-g5 g7-g6
 20. V b3-c3 Sötét feladja.

Sakk-hírek.

Moszkvából jelentik, hogy a Lasker-Steinitz match utóbbinak betegeskedése miatt a 6-ik partinál félbeszakadt, azonban rövid szünet után ismét folytatták a küzdelmet. A 7. 8. és 9. játszma remis lett. Jelenlegi állás: Lasker 5, Steinitz 0, remis 4.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
 Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

1897-96. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közlé teszi, hogy a prágai cs. kir. bíróság 1896 évi 15553 számú végzésével Roodl H. felperes részére Rosenbaum V Vilmos alperes ellen 42 frt 30 kr követelés és jár erejéig elrendelt végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 648 frt 95 kr-ra becsült ingóságokra a nagyvárad városi kir. járásbíró 21020-1896. számú végzésével az arverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán n. teleki u. leendő megtartására határidőül 1896. évi **december hó 22-ik napján** délután 2 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt gépek, papírok, réz hamutartók s egyéb ingóságok a legutóbbi ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felbírnatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, a mennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az arverés megkezdéseig alulírt kiküldöttől vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1896. évi november hó 20.

Csathó Jenő, kir. bir. végrehajtó.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség becses tudomására, hogy miután a jelenlegi üzletem mellett levő „**Proféta**“ című üzlethelyiséget a jövő év **február 1-től** fogva szintén kibéreltem és ezen két üzlethelyiséget egy nagy helyiséggé akarom átalakítani, hogy ott egy minden igényeket kielégítő üzletet az eddig folytatott szakmában, de kibővitve és a fővárosi előkelő üzletek mintájára berendezhesek, — ezen oknál fogva, a mennyiben a helyiségek teljes átalakításával járó munkák árucikkreimre igen káros hatással lennének, kénytelen vagyok a jövő év február 1-ig, illetve az új üzlet átalakításáig

összes áruimat a beszerzési árban, sőt részben még a beszerzési áron alól is elárusítani;

megjegyezvén, hogy különösen kedvező alkalmat nyújtok ez által a közeli **karácsonyi alkalomra ajándéktárgyak és gyermekjátékok** beszerzéséhez, miután a n. é. közönség ezuttal izléses finom árut **feltűnő olcsó árban** vásárolhat, a miről már a legesekélyebb bevásárlás által is meggyőződés szereshető. 1546

Kiváló tisztelettel

Kalenda János,

norinbergi és diszműáru kereskedő

Nagyváradon, Szent-Iászló-téren.

ÉRTESÍTÉS!
Parti-árak vétele és eladásáról.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőim b. tudomására hozni, hogy évek óta fennálló **kézmű- és divatáru üzletemet** egy nagyobb csődtömeg előnyös vétele által egy kizárólagos

Partiáru üzletre

átalakítottam és ezentul az összes árukat, mint **divat-kélmék, gyapjúruhaszövetek, zefierek, vászonárúk, asztalneműek, zsebkendők, agytakarók, sznyegek,** valamint minden a rőfös szakmába vágó cikkek nálam egy nagyban mint kicsinyben **50%-al** a rendes árakon alul kaphatók.

Tisztelettel
Nádas Ignác
 Zöldfa-utca elején.

Teljes felszerelésekkel

tartalékos tiszt urak részére
 a következő olcsó árakért szolgállok:

Huszár tiszti felszerelés	200 forinttól	350 forintig
Tüzér	150	250
Honvéd gyalogos tiszti felszerelés	150	180
Császári	120	150

Teljes tisztelettel **SZ. KOCSIS JÁNOS,** a 15-ik huszár és a 37-ik gyalogezred szabója.

Aláírási felhívás.

A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet” kilencz évi időtartamról az első három évi ciklus folyó év december hó 31-én jár le.

Alapszabályaink 3. §-a értelmében a szövetkezeti tagok a három éven át befizetett összegeket nyereség osztalékkal együtt jövő év elején a mikor a leszámolás megejtetetik ki fogják kapni.

A feut hivatolt szakasz szerint a szövetkezetben való maradáshoz új aláírás szükségeltetvén, felhívjuk a szövetkezet jelenlegi tagjait, valamint mindazokat, kik a második ciklusban, ezen szövetkezet tagjai lenni óhajtanak, hogy

a szövetkezet üzlethelyiségében (Szt.-László-tér Kovács féle ház)

Kiss Dávid tőzsde üzletében továbbá

Weisz Ignác féle tőzsde üzletében (Szt.-László-tér.)

kitett aláírási iven aláírásaikat mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Az elmúlt három évi ciklus üzlet eredménye előre láthatólag a befizetett összegeknek több mint 5-öt százalékos kamatoztatását fogja eredményezni s így alapszabályaink azon czélját is elertük, hogy a tagok befizetési után, rendes takarékpénztári betétek kamatozását meghaladó osztalékot fizethetünk.

Megjegyezni kívánjuk, hogy egy részjegy után a heti befizetés 10 krt. tesz. s hogy a befizetések háromszor hetenkint eszközölthetnek.

Minden részjegy után egyszer s mindenkorra 5 kr. beíratási díj fizetendő a jegyzés alkalmával.

Nagyvárad, 1896 november 7.

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet.

COAKS,

tartós fűtésre legjobb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legalkalmasabb a gáz-coaks mert a súlyosabb és ez által drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyul meg.

A coaks ára nálunk 2 frt métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor métermázsánként 14 kr fuvardíjért házhoz szállítjuk a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább 250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.

Nagyvárad, 1896. novemberben.

Nagyváradai légszeszgyár:
Az igazgatóság.

1521

Megtekintésre méltó
LASZKY ÁRMIN

MODEBN ANTIQUARIUM,

könyv- és papirkereskedése

Nagyváradon, Kossuth Lajos-utca,

hol a legnagyobb és egyedüli főraktár van

a legszebb kivitelű és legfinomabb minőségű

valódi angol levélpapirokban

bámulatos olcsó áron.

Karácsonyi ajándékul

a legmelegebben ajánlható

diszkrét, ifjusági iratok, imakönyvek magyar és német nyelven, továbbá emlékkönyvek, íróasztal-készletek stb. stb. nagy választékban.

Névjegyek

legfinomabb elefántesont cartonra nyomva, 100 darabonként a legrövidebb idő alatt

80 kr ért,

csinos dobozokban hozzávaló borítékkal együtt 1 frt 20 kr ért.

Kapható: Laszky Ármin, Modern Antiquarium, könyv-, papír- s írószerekkereskedésében Nagyváradon Kossuth-utca.

VÉGEGLADÁS.

Karácsonyi és ujévi ajándékokat

csakis a

a „PRÓFÉTÁ”-hoz

czimzett divatüzletben lehet

POTOM ÁRON

beszerezni,

mely körülményre a vevőközönség b. figyelme felhivatik.